

Nr 481

Av herr **Stefanson m. fl.**, *angående avskrivningen å industribyggnader i vissa fall.*

(Lika lydande med motion nr 571 i Andra kammaren)

Stockholm den 27 januari 1965

Stig Stefanson

Axel Andersson

Per Jacobsson

Nr 482

Av herr **Sundin**, *angående användandet av indirekt beskattning i konjunkturpolitiskt syfte.*

(Lika lydande med motion nr 570 i Andra kammaren)

Ett stabilt penningvärde måste vara en given målsättning för den ekonomiska politiken. Enighet råder om att samhället bör eftersträva en stigande levnadsstandard och full sysselsättning. Dessa mål är inte oberoende av varandra och inte heller under alla förhållanden förenliga. Samhället försöker att på olika sätt, bl. a. genom penning- och finanspolitiken, komma fram till en lämplig avvägning mellan dessa målsättningar. Det är angeläget att de medel som används ges en utformning, som möjliggör en smidig och enkel metod för deras utnyttjande. Dessutom bör dessa konjunkturpolitiska medel på bästa möjliga sätt komplettera varandra.

Samtidigt som kraven ökar på samhället att fullfölja målsättningen om en hög och stabil sysselsättningsnivå har arbetsmarknadsparterna fått en långt större anslutning och kraft samt arbetsmarknadspolitiken utvecklats till en betydelsefull faktor inom den ekonomiska politiken. De förändringar, som således ägt rum bara under efterkrigstiden, har framhävt samhällets bristande resurser att bekämpa inflationen.

Eftersom de negativa verkningarna av en ständigt fortgående penning-

värdeförsämring är uppenbara ur både rättslig, ekonomisk och psykologisk synpunkt, kan inte någon annan målsättning accepteras än ett stabilt penningvärde. Det återstår alltså att göra de nuvarande konjunkturpolitiska medlen effektivare och att komplettera dem på områden där deras verkningsgrad är otillräcklig.

Det kan ifrågasättas om inte tilltron till de penningpolitiska medlens verkningar varit alltför stor. Räntan har använts ofta under senare tid, men medvetenheten om detta vapens begränsningar synes ha inskränkt dess effekt i samma mån som sannolikheten för ytterligare räntehöjningar minskat. Dessutom verkar inte räntan generellt. Bostadsbyggandet och den offentliga sektorn nås inte av räntepolitiska åtgärder. Näringslivets investeringar påverkas inte beroende på de olika projektens anteciperade lönsamhet utan med hänsyn till de olika företagens självfinansieringsförmåga, som i sin tur kan vara avhängig av en mängd i detta sammanhang irrelevanta faktorer.

Det kan ifrågasättas om finanspolitiken anpassats och blivit tillräckligt smidig för att kunna bemästra den balansgång på gränsen mellan högkonjunktur och överkonjunktur på sätt som ofta krävs. Det är en alltför omständlig och tidskrävande procedur att anpassa beskattningen så, att åtgärden får avsedd effekt och kan användas t. ex. för att dämpa tendenser till överhettning i konjunkturen. Den under senare år förda finanspolitiken med betydande statlig upplåning, som fått motsatt effekt mot den för tillfället lämpliga, ger goda belägg för den saken.

Finanspolitiken bör emellertid allttjämt tillmätas stor betydelse och tyngdpunkten inom konjunkturpolitiken förläggas till denna. Detta kräver att frågan om finanspolitikens smidighet ägnas större uppmärksamhet än hittills. Närmast till hands ligger då att söka finna en sådan utformning av beskattningen att denna snabbt kan ändras allteftersom konjunkturens växlingar kan förutses. Sett från praktisk utgångspunkt kan en sådan utformning knappast erbjuda större problem än t. ex. räntans utnyttjande i konjunkturpolitiken. På det konstitutionella planet föreligger däremot ett mycket väsentligt problem. Riksdagen kan givetvis inte överlåta någon del av sitt grundlagsenliga allenabestämmande på beskattningens område. En prövning av frågan om beskattningen som ett smidigt konjunkturinstrument måste ha detta som utgångspunkt.

Den direkta beskattningen utgör inte något lämpligt instrument för en snabbt verkande anpassning av skatteuttaget till konjunkturläget. Denna anpassning torde därför böra äga rum inom den indirekta beskattningens ram.

Huvudsyftet med en konsumtionsbeskattning av detta slag bör vara att åstadkomma en utjämning i hushållens efterfrågan och att söka uppskjuta deras konsumtion tills en avmattning i konjunkturen inträder för att då uppmuntra konsumtionsökningen med en skattesänkning. Skatten bör vara

helt oberoende av det för tillfället aktuella statliga medelsbehovet. Därför är det angeläget att förvaltningen av dessa medel ges en sådan utformning att en fondering av dessa medel under riksdagens kontroll möjliggöres. För denna uppgift bör riksdagen tillsätta ett särskilt organ som har att beakta fondens användning för en flexibel finanspolitik. De organisationsformer som gäller för riksbank och riksbanksfullmäktige torde åtminstone i viss utsträckning kunna anpassas på den här avsedda fonden och dess styrelse.

Med hänvisning till det ovan nämnda hemställas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning om de tekniska och administrativa problemen i anslutning till användandet av den indirekta beskattningen i konjunkturpolitiskt syfte för att möjliggöra en smidigare och effektivare finanspolitik.

Stockholm den 27 januari 1965

Sven E. Sundin